

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet betreffende de ondersteuning van de professionele kunsten

Dit voorontwerp van decreet betreft een volledige herziening en herstructurering van het bestaande Kunstendecreet van 2013, waarbij zowel inhoudelijke vernieuwingen worden ingevoerd als wijzigingen die een betere beheersbaarheid en planlastvermindering beogen (zie toelichting onder 2. Inhoud).

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier voert een engagement van het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 uit, met name om het Kunstendecreet te wijzigen, en heeft betrekking op het Inhoudelijk structurelement 'culturele organisaties ondersteunen' uit de beleidsnota 2019-2024 Cultuur.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Inspectie van Financiën gaf gunstig advies op 10 november 2020;
- Het wetgevingstechnisch en taaladvies werd verleend op 13 november 2020;
- Het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie werd verleend op 17 november 2020;
- Het advies van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) werd verleend op 27 november 2020;
- Het JoKER-advies werd verleend op 7 december 2020;
- Het begrotingsakkoord werd verleend op 7 december 2020.

De reactie op het advies van de SARC is opgenomen als bijlage bij de Memorie van Toelichting.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

De huidige coronacrisis heeft bijzonder zware effecten op de cultuursector. Om de cultuursector tegemoet te komen zijn er dit jaar reeds diverse maatregelen genomen. Er is een Noodfonds opgericht en de toezichtsmodaliteiten op toegekende cultuursubsidies zijn aangepast zodat uitgaven voor projecten en werkingen kunnen gesubsidieerd worden, ook als initiatieven door de pandemie niet konden doorgaan. Meerjarige projectsteun en langlopende werkingssubsidies zijn juist nu essentieel om grote inkomstenverliezen door de annulatie van producties en het sluiten van toonplekken overbrugbaar te maken.

Daarnaast is eind november de opdracht gegeven aan het Departement CJM om een Task Force op te richten met als doel de relance binnen Cultuur op korte en (middel)lange termijn uit te werken. Het is van cruciaal belang om tijdig methodieken naar voor te schuiven om snel en flexibel te kunnen reageren op het moment dat de sector terug ademruimte krijgt.

Deze Task Force zal de coördinatie, aansturing en evaluatie van 2 werkgroepen op zich nemen:

- De werkgroep korte termijn zal tegen eind januari 2021 een reeks berekende, haalbare en afgestemde concrete maatregelen voorstellen om de culturele, recreatieve en evenementiële sector doorheen de crisis te loodsen met als perspectief eind 2021.
- De werkgroep (middel)lange termijn zal een geïntegreerde, beleidsvoorbereidende en cultuurbrede visietekst uitwerken (gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde actoren) met een bottom-up inventarisatie van alle sectorspecifieke corona-gerelateerde methodieken en initiatieven. De bedoeling is om daaruit tendensen aan te halen die aanleiding kunnen geven tot een nieuw beleid voor het brede culturele veld.

Meer specifiek zal er gewerkt worden aan:

- de visieontwikkeling over het toekomstig functioneren van de culturele sector in een gewijzigde maatschappelijke context;
- het bewaken van het plan uitgewerkt binnen Kunsten door de as Kunstenpunt-ViBe-Cultuurloket met als focus: alle initiatieven op vlak van nieuwe praktijken en corona-gerelateerde denkpistes die momenteel ongoing zijn samen brengen en harmoniseren.
- Het opzetten van drie modulaire subgroepen die zich cumulatief en analoog harmoniseren startend met Kunsten, daarna Erfgoed en daarna SCW;
- Het organiseren van gesprekken met overheidsentiteiten zoals Onderwijs, Economie, Wetenschap & Innovatie, Sport, Toerisme,... en deze integreren in een cross-sectorale aanpak met een verhoogde aandacht voor zowel de gesubsidieerde als de niet-gesubsidieerde sector;
- Een momentum creëren, bijvoorbeeld via een Staten Generaal, waarbij de resultaten geïntegreerd en integraal worden voorgesteld aan de cultuursector (voorlopige timing: mei 2021)

Naast deze daadkrachtige initiatieven op korte en middellange termijn is er, vooral in tijden van grote omschakelingen en onzekerheid, nog steeds nood aan een duurzaam maar toch open en flexibel ondersteuningsinstrumentarium. Organisatievormen, communicatievormen, de content en kostenstructuren van initiatieven zullen misschien veranderen onder invloed van de coronapandemie, maar dat is allemaal mogelijk binnen het voorliggend voorontwerp van Kunstendecreet. De meeste subsidie-instrumenten zijn bottom-up, waarbij kunstenaars en kunstenuorganisaties vrij kunnen kiezen hoe ze hun initiatieven vormgeven en organiseren, voor zover ze daarbij professioneel te werk gaan. Het Kunstendecreet voorziet vooral voorwaarden, beoordelingscriteria en principes om de

artistieke kwaliteit, de diversiteit en internationale vernetwerking van het kunstenlandschap binnen de Vlaamse Gemeenschap te garanderen. Dit is sedert het eerste Kunstendecreet van 2004 de belangrijkste doelstelling, wat hier duurzaam gecontinueerd wordt en het situationele overstijgt.

Tenslotte dient er ook rekening mee gehouden te worden dat de ontwikkelings- en besluitvormingsprocedure voor een decreet minstens anderhalf jaar duurt. Wachten met de herziening van het Kunstendecreet zou betekenen dat de hervormingen die zich, onafhankelijk van crisissituaties, opdringen, niet zouden toegepast worden op de toekenning van meerjarige werkingssubsidies, waarvoor de uiterste aanvraagdatum al met een jaar is uitgesteld, van 1 december 2020 naar 1 december 2021. De genoemde gewenste hervormingen gaan over de voornemens geformuleerd in regeerakkoord en strategische visienota Kunsten, maar ook, op vraag van de kunstensector zelf, over werk- en planlastvermindering, efficiëntieverhoging, meer proportionele procedures, een betere toepassing van integriteitsregels, fair practices en cultural governance, grotere coherentie tussen cultuurdecreten, optimalisaties van het digitaal platform KIOSK, enzovoort. Dit dient toegepast te kunnen worden op de werkingssubsidies aan te vragen op 1 december 2021. De belangenbehartiger van de structureel gesubsidieerde organisaties binnen de kunsten, oKo, heeft er zelf voor gepleit dit uitstel niet nog met een jaar te verlengen.

Voorliggend voorontwerp van decreet, kortweg Kunstendecreet genoemd, continueert inhoudelijk in grote mate het huidige Kunstendecreet (van 13 december 2013), maar biedt enkele herstructureringen, aanpassingen en vernieuwingen, om de dynamiek van de kunstensector in de Vlaamse Gemeenschap toekomstgericht te waarborgen.

De volgende vernieuwingen worden geïntroduceerd:

- er wordt een duurzamer subsidieperspectief voor enkele grote kunstenhuizen gecreëerd, zoals voorzien in het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2021-2024;
- een tweeledige structuur onderscheidt de kortlopende subsidie-instrumenten van de werkingssubsidies en de budgettaire verhouding tussen beide wordt decretaal vastgelegd;
- er wordt een bijkomende focus op landschapszorg uitgewerkt;
- kunstenaars krijgen specifiekere steun om hun praktijk te ontwikkelen, zowel via heldere, op kunstenaars gerichte instrumenten als via de subsidiëring van organisaties die hen een goede werk- en presentatiecontext bieden;
- het instrumentarium voor internationalisering van kunstenaars en kunstenuorganisaties wordt uitgebreid, met als doel de uitstraling van de Vlaamse kunstensector te vergroten;
- de toepassing van fair practices en integriteit binnen de kunstensector wordt actief gestimuleerd.

Naast de inhoudelijke aanpassingen, voert het decreet ook enkele wijzigingen door die een betere beheersbaarheid en planlastvermindering beogen. Het decreet botst immers op de grenzen van uitvoerbaarheid, zowel op vlak van het aantal ingediende dossiers, het beoordelingssysteem als het toezicht dat momenteel niet vertrekt vanuit risico-inschatting. Er is nood aan een selectievere, eenvoudiger aanpak van alle procedures.

De planlastvermindering wordt gerealiseerd door:

- Een gerichtere instroom van aanvragers, door scherpere afbakening van doelgroepen en in bepaalde gevallen de beperking van het maximaal aantal subsidietoekenningen;
- een gerichtere, zo licht mogelijke beoordeling, in verhouding tot het subsidiebedrag;
- subsidiëring op basis van vertrouwen;
- een gericht toezicht, dat waar mogelijk risico-gedreven en steekproefsgewijs verloopt.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de toelichting bij de artikelen wordt verwezen naar de artikelsgewijze commentaar zoals die is opgenomen in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft op zichzelf geen budgettaire impact. Het maximale bedrag dat in het betreffende jaar kan worden aangewend voor de uitvoering van dit decreet wordt bepaald in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement jaarlijks goedkeurt.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op de personeelsbehoeften en/of-budgetten van de Vlaamse overheid. Integendeel: er wordt een werklastvermindering beoogd door de cyclus van beoordeling, toekenning en toezicht efficiënter te maken.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit voorontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen of op Brussel.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, wordt het ontwerp van decreet voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt het ontwerp van decreet ingediend bij het Vlaams Parlement. Het is de bedoeling dat het ontwerpdecreet eind mei bekrachtigd wordt door de Vlaamse Regering.

Na definitieve goedkeuring van het decreet zal het uitvoeringsbesluit worden opgemaakt. Indien de vooropgestelde planning kan gevolgd worden, zou het uitvoeringsbesluit definitief door de Vlaamse Regering kunnen goedgekeurd worden vóór het zomerreces 2021.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet betreffende de ondersteuning van de professionele kunsten en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Jan JAMBON

Bijlagen:

- voorontwerp van decreet over de ondersteuning van de professionele kunsten;
- ontwerp memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;
- advies van de Inspectie van Financiën;
- advies van de Vlaamse Toezichtscommissie;
- advies van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC).